

FM: Latvijas preču eksporta kritums mazinās

Publicēts: 31.01.2018.

Jūnijā Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums vājā ārējā pieprasījuma un atsevišķu nozaru problēmu dēļ uzrādīja kritumu, samazinoties gan eksporta, gan importa vērtībai. Eksporta apjomi sezonālu apstākļu ietekmē mēneša laikā samazinājās lielākajai daļai no preču grupām, tomēr salīdzinot ar attiecīgo mēnesi pērn eksports kopumā noturējās pērnā gada līmenī (+0,4%), savukārt importa vērtība samazinājās par 4,1%.

Lai gan eksporta gada pieaugums ir simbolisks, preču kategoriju pieauguma struktūra ir neviendabīga. Straujāks pieaugums fiksēts graudaugiem, alkoholiskajiem dzērieniem, farmācijas precēm, kokam un koka izstrādājumiem kā arī atsevišķiem dzelzs un tērauda izstrādājumiem eksportam. Taču augstākminēto preču kategoriju atzinīgo pieaugumu mazināja straujš mehānismu un elektroierīču, optisko ierīču, minerālproduktu un dzelzs stieņu eksporta kritums.

Kopējo importa vērtību jūnijā visvairāk ietekmēja mehānismu un elektroierīču (-10,1%), kā arī minerālproduktu (-16,5%) importa samazinājums, liecinot par reeksporta nozīmes mazināšanos. Kopumā jāsecina, ka negatīvo importa attīstības dinamiku noteica kapitāla un starppatēriņa preču samazinājums, kas arī atspoguļojas eksporta izmaiņu attīstībā. Tas savukārt norāda uz zemo investīciju aktivitāti.

Kopumā, šā gada pirmajos sešos mēnešos vērojama negatīva preču eksporta attīstības dinamika. Lielākais eksporta vērtības kritums par aptuveni desmit procentiem fiksēts šī gada pirmajā mēnesī, kas ir lielākais samazinājums kopš 2009.gada beigām. Turpmākajos mēnešos eksporta dinamika bija ļoti svārstīga, tādējādi pirmajā pusgadā eksporta vērtība samazinājās par 2,8%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pagājušā gadā. Lielākā negatīvā ietekme uz eksporta samazinājumu šā gada pirmajā pusē bija elektroierīču un elektroiekārtu, kā arī minerālproduktu kategorijām. Elektroiekārtu eksporta kritums ir saistīts gan ar augtu bāzi, jo pērnā gada pirmajā pusē bija vērojams ļoti straujš kāpums, gan arī ar likumu izmaiņām, kas noteica apgriezto PVN maksāšanas kārtību elektrotehnikai. Savukārt minerālproduktu eksporta vērtības kritumu turpina ietekmēt energoresursu cenas pasaules tirgos. Tajā pašā laikā, importam samazinoties vēl straujāk par eksportu, uzlabojās preču ārējās tirdzniecības bilance. Kopumā šī gada pirmajos sešos mēnešos ārējais tirdzniecības apgrozījums samazinājās par 4,1%, savukārt tirdzniecības bilance uzlabojās par 177,8 milj. eiro.

Eiropas Komisijas jūlijā publicētie noskaņojuma rādītāji liecina, ka Latvijas patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma rādītāji pretēji Eiropas Savienības (ES) valstu vidējiem saglabājas stabili un šogad pat ir vidēji augstāki nekā pagājušā gadā. Līdzīgi arī Latvijas galvenajās tirdzniecības partnervalstīs – Lietuvā, Igaunijā un Vācijā, konfidences rādītāji ir stabili. Tomēr jāsecina, ka ekonomiskā situācija ES un pārējā pasaulē saglabājas nenoteikta, ko vēl pastiprina Lielbritānijas referenduma iznākums par izstāšanos no ES.

Starptautiskais Valūtas fonds savās aktualizētajās prognozēs pārskatīja uz leju Lielbritānijas ekonomisko izaugsmi, lielāko negatīvo ietekmi sagaidot nākamajā gadā. Lai arī Lielbritānija ir nozīmīgs noieta tirgus Latvijas precēm, it īpaši kokam un koka izstrādājumiem, tomēr Brexit negatīvā ietekme uz Latvijas eksportu varētu būt ierobežota. Pēc krituma jūnijā beigās sterliņu mārciņas vērtība šobrīd atrodas 2013.-2014.gada līmenī, kad Latvijas preču eksports uzrādīja atzinīgus pieauguma tempus šajā tirgū. Lielākā negatīvā ietekme varētu izpausties caur netiešiem efektiem, piemēram, būtiski pasliktinoties ekonomiskai aktivitātei kopumā. Jūnijā preču eksporta vērtība uz Lielbritāniju pieauga par 17,8% gada griezumā.

Turpmākās eksporta perspektīvas ir jāvērtē piesardzīgi, un lejupvērstie riski joprojām saglabājas. Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka, lai arī apstrādes rūpniecības apgrozījums eksportā šogad ir svārstīgs, tomēr pirmajā pusgada pieaugums ir pozitīvs. Papildus tam Latvijas ražotāju aptauju dati liecina, ka šī gada trešajā ceturksnī eksporta pasūtījumu apjomu novērtējums uzlabojies. Pieauguma tempi gada otrajā pusē varētu būt nedaudz labāki nekā gada sākumā, tādējādi kompensējot kritumu gada pirmajā pusē un gadu kopumā noslēdzot ar iepriekšējā gada līmeni.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-latvijas-precu-eksporta-kritums-mazinas>